

Gehoor en spraak-taalontwikkeling bij kinderen

Anne Zumach
Spraak-taalpatholoog

Disclosure belangen spreker: geen.

Gehoor en spraak-taalontwikkeling bij kinderen

- Voorspellende factoren
 - Gevolgen voor taalontwikkeling
 - Sociale aspecten en participatie
 - Lezen en academisch succes

Grote verschillen in taal- en communicatie

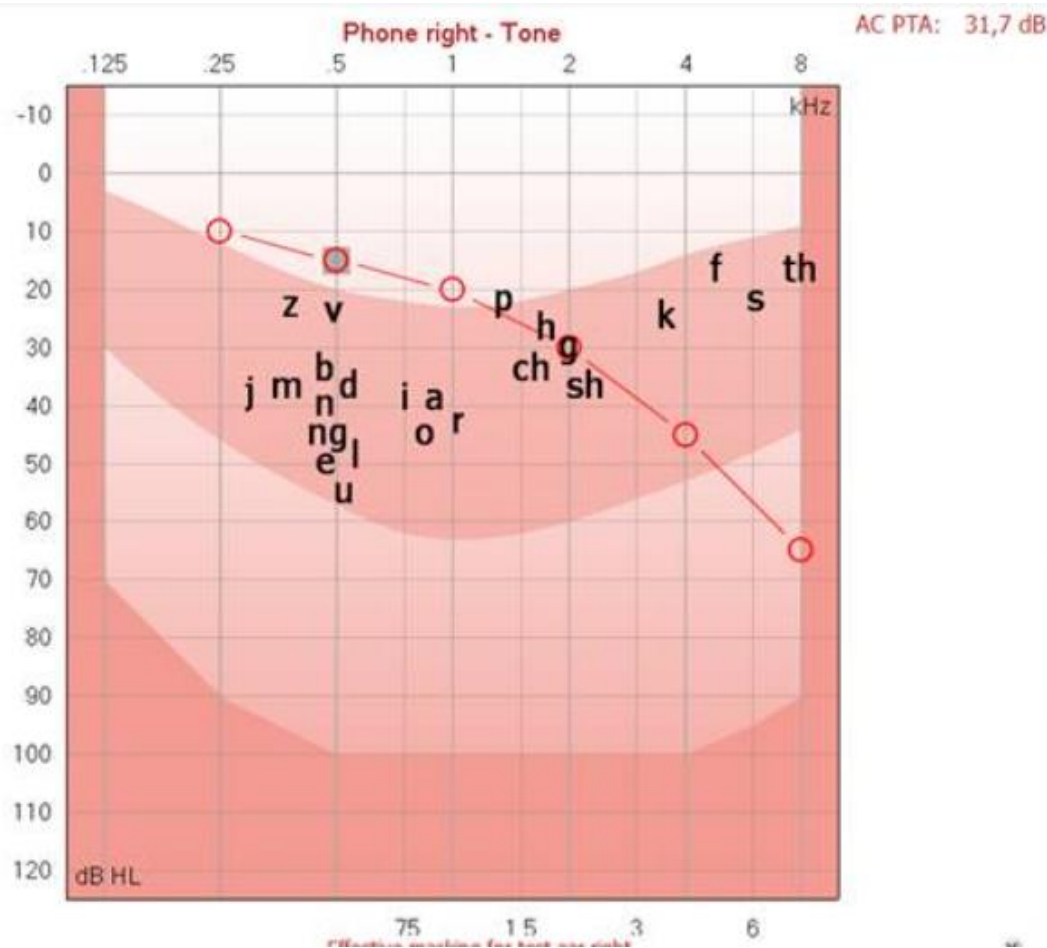
- Gesproken Nederlands
- Nederlands met Gebaren (NmG)
- Gebarentaal
- (Schrijftolk)

Gesproken taal en gehoor

Belangrijke factoren van invloed:

- Auditieve waarneming
- Duur en leeftijd bij auditieve deprivatie
- Etiologie/ kenmerken gehoorverlies
- Bijkomende problemen

1. Auditieve waarneming

- Fonologie
- Morfologie

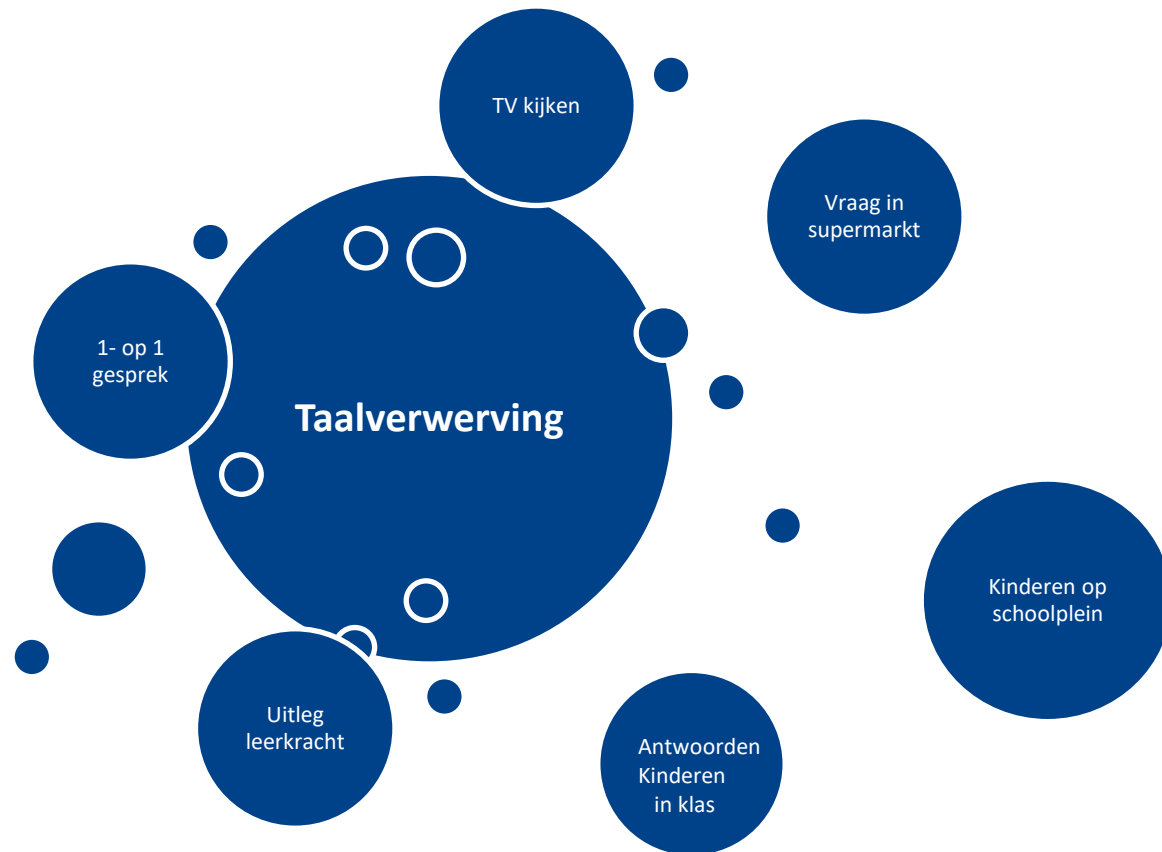
Auditieve waarneming

Beperkte hoorkwaliteit bij slechthorende kinderen (ook met hulpmiddelen):

- **Verminderde kwaliteit** van het auditieve signaal
- Moeite met spraakverstaan in **achtergrondlawaai**
- Beperkt vermogen om **richting te horen**

‘Incidental learning’ van taal bij SH kinderen

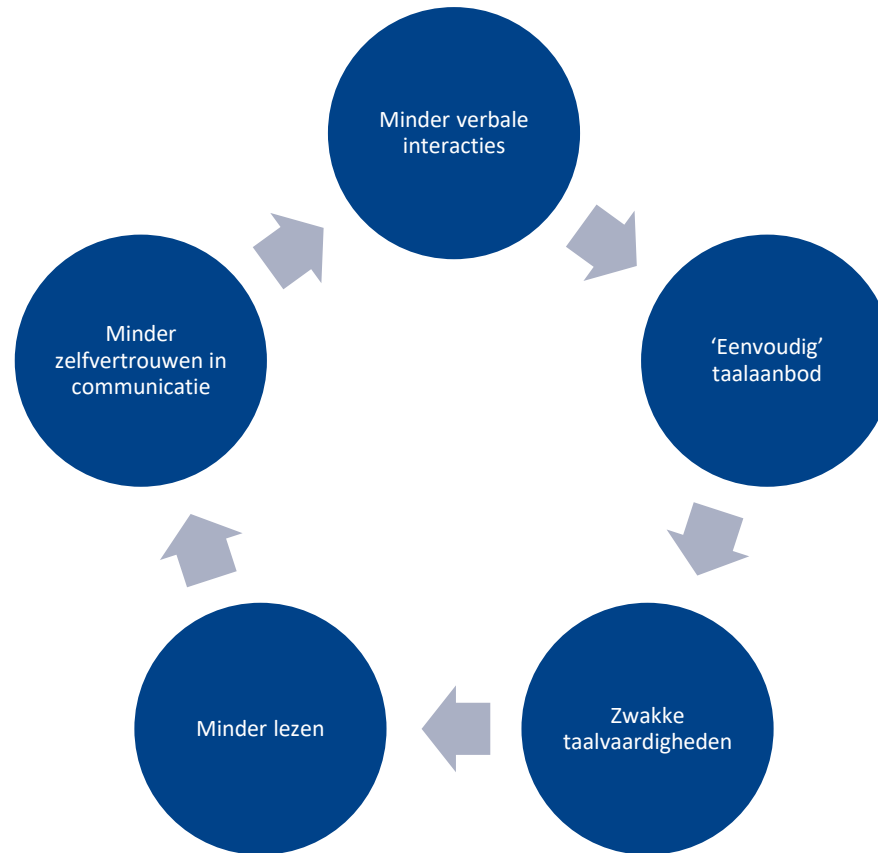
Woorden en zinnen

Woordenschat: Langzamere groei

- **Concrete woorden:** *handen, lopen, drinken, vallen, neus, hoesten*
- **Abstracte woorden:** *zorgen, proberen, begrijpen, hopen, denken*
- **Functiewoorden:** *de, en, omdat, terwijl*

Zinsopbouw: vaak kortere en eenvoudigere zinnen (gebruik én begrip)

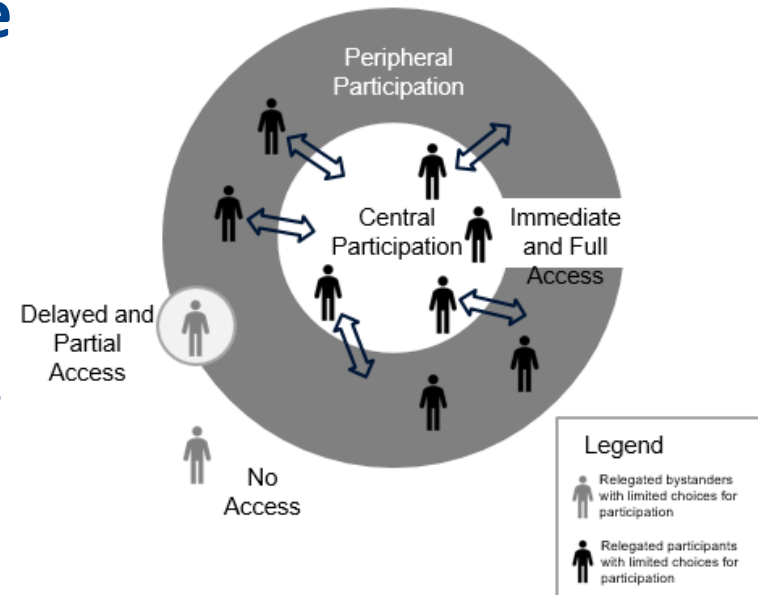
De vicieuze cirkel van taalachterstand

Uitdagingen in sociale participatie

“Ik sta vaak alleen op het schoolplein.”

“Ruzie met andere kinderen.”

Beperkte participatie in interacties

- Informatie komt vaak te laat of is onvolledig
- Gebrek aan context (bv. onderwerp van gesprek, grap, etc.)
→ Minder kansen om verschillende sociale rollen uit te proberen
(vaker toeschouwer in plaats van deelnemer)

Gebrek aan context

1	3	5
2	4	?

Lezen en taalbegrip

- **Gesproken taalvaardigheden** direct gerelateerd aan **begrijpend lezen**
- **Technisch lezen** versus **begrijpend lezen**
- **Succesvol lezen**: Goede basis voor het leren van nieuwe woorden
- Prelinguaal slechthorende personen zijn vaak zwakke lezers, vaak nog volwassen leeftijd
(Wauters et al. 2017, Harris, Terlektsi, & Kyle, 2017)

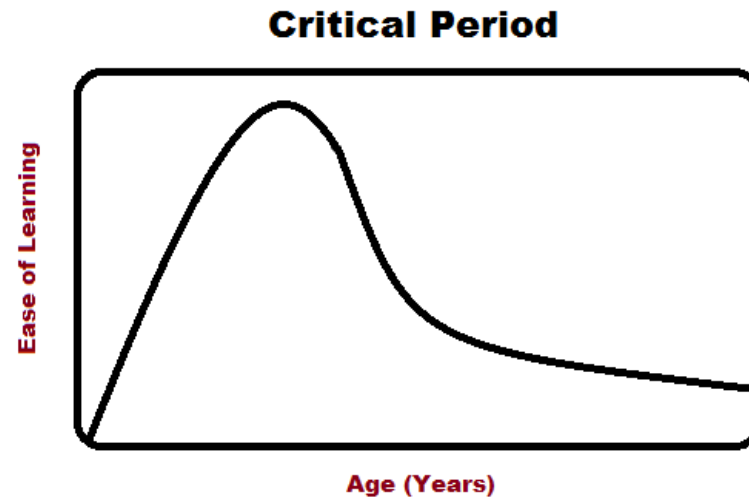
2. Duur en leeftijd bij auditieve deprivatie

Duur en leeftijd bij auditieve deprivatie

Gevoelige/kritieke periode

- Duur en timing van auditieve deprivatie
- Cruciale rol van eerste jaren in 1e taalverwerving
- Anders dan 2e taalverwerving!
- NGT

Voorbeeld CI: Leeftijd bij start revalidatie

Vroege cochleaire implantatie leidt tot betere taalontwikkeling op de lange termijn.

(Nicholas et al., 2006; Dettman et al., 2007; Boons et al., 2013)

Leeftijd speelt een belangrijke rol. **Kwaliteit van taalstimulatie en cognitieve factoren maken het verschil.**

(Wie et al., 2020)

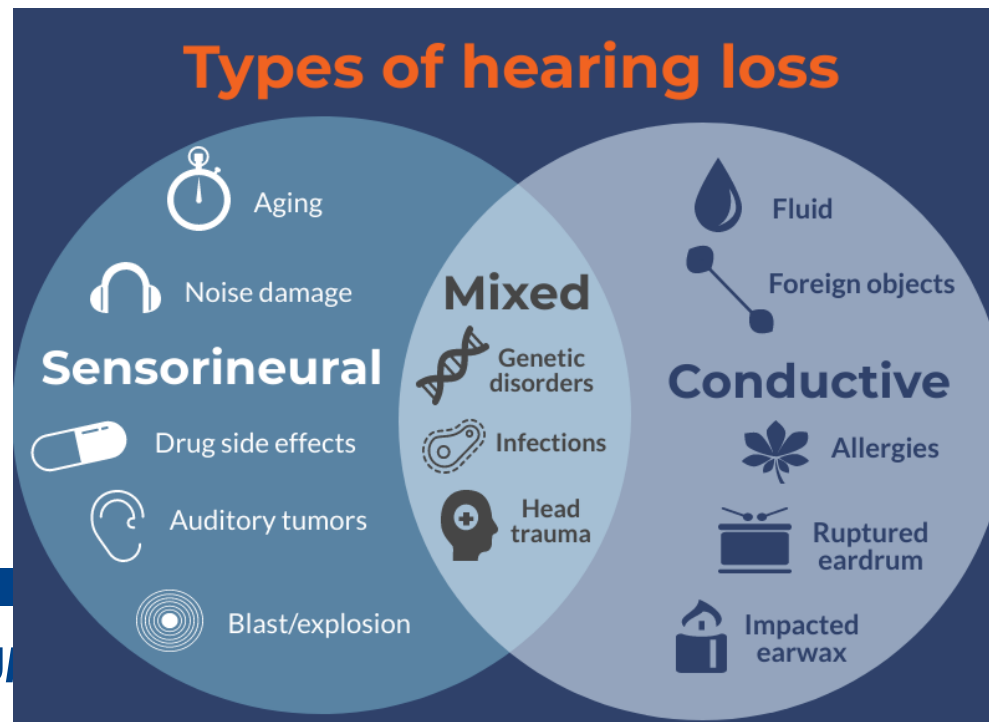
Hoorontwikkeling (LittleEars)

Gehoorreactie

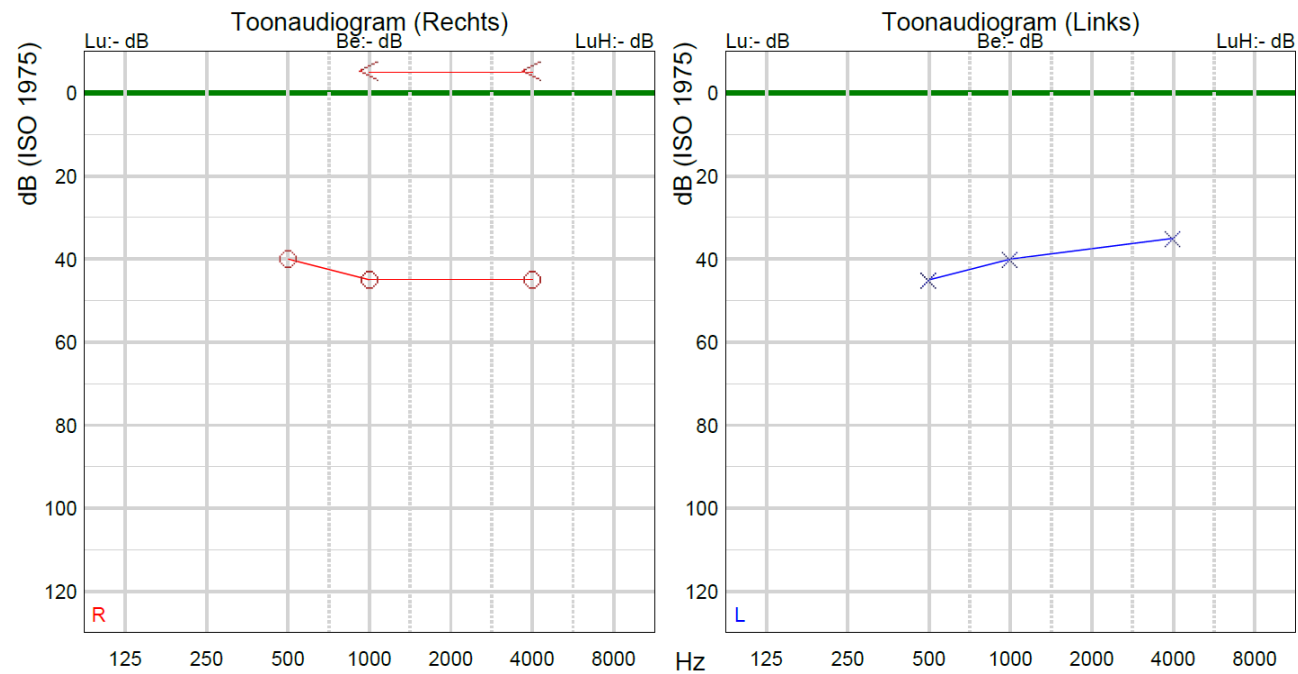
1. Reageert het kind op stemmen van personen die hij/zij kent? Voorbeeld
2. Luistert het kind als iemand spreekt? Voorbeeld
3. Als iemand praat, draait het kind dan het hoofd naar de spreker?
4. Heeft het kind interesse in speelgoed dat geluid of muziek maakt? Voorbeeld
5. Zoekt het kind naar een spreker die hij/zij niet kan zien?
6. Hoort het kind het wanneer een radio/cd-speler/cassetterecorder wordt aangezet? Voorbeeld
7. Reageert het kind op geluiden die van ver komen? Voorbeeld
8. Stopt het kind met huilen wanneer u hem/haar toespreekt zonder dat hij/zij u kan zien? Voorbeeld
9. Reageert het kind beteuterd als hij/zij een boze stem hoort? Voorbeeld
10. Herkent het kind "akoestische rituelen"? Voorbeeld
11. Zoekt en vindt het kind een geluidsbron als die bron zich links, rechts of aan de achterkant bevindt?
Voorbeeld
12. Reageert het kind op zijn eigen naam?
13. Zoekt en vindt het kind een geluidsbron als die bron zich aan de onderkant of bovenkant bevindt?
Voorbeeld
14. Als het kind treurig of humeurig is, kan het dan via muziek gekalmeerd of beïnvloed worden?
15. Luistert het kind aan de telefoon en herkent hij/zij dat iemand aan het spreken is? Voorbeeld

3. Etiologie/ kenmerken gehoorverlies

- **Etiologie**
- **Kenmerken** (ernst, stabiel, wisselend progressief, uni-bilateraal)
- **Type gehoorverlies** (conductief, perceptief, gemengd)

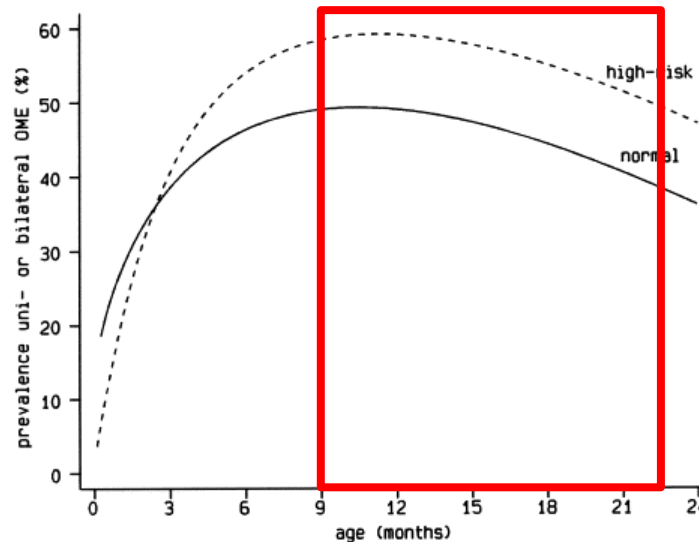

OME: Wisselend conductief gehoorverlies

Otitis Media met Effusie

- Meest voorkomend bij jonge kinderen (1-2 jaar)
- Hoog herhalingspercentage
- 'Silent disease'
- 'Self- limiting disease'

Engel, Anteunis, 2000

Gevolgen van OME op de taalontwikkeling

- Bilateraal gehoorverlies
 - Herhaaldelijk >20 dB gehoorverlies in het beste oor (Anteunis, 2000; Roberts, 2004).
 - Inconsistente input
- Belang van bepaling daadwerkelijke gehoordrempel om risico op STO te bepalen

“Het kind kan horen, maar niet luisteren”

- Taalperceptie en -productie
- Fonologische ontwikkeling
- Orofaciale myofunctionele stoornissen

Na behandeling: Lange termijn effecten niet significant bij gezonde kinderen
Sprak in achtergrondlawaai (klaslokaal)

Kwetsbaarheid van kinderen met bijkomende problemen + hogere prevalentie!

4. Gehoor en bijkomende problemen

- Ongeveer 30% van de kinderen met gehoorverlies heeft bijkomende beperkingen
- Gehoorverlies wordt vaak onderschat
- Communicatieve vaardigheden: lagere verwachtingen
- Geen 'normwaarde'
- Minder mogelijkheden voor compensatie

CONCLUSION

Gehoorverlies, taalvaardigheden en academisch succes

Woorden

Eenvoudige Zinnen
Impact van gehoor op

- Complexe zinnen
- **Taalvaardigheden**
- Begrijpend lezen
- **Sociale vaardigheden**

Schrijven

Leren via taal

- Wiskunde
- Biologie
- Geschiedenis
- ...

Gesproken Nederlands

Verbale vaardigheden worden bij SH kinderen vaak overschat:

- Sociaal verwachte reacties, visueel sterk
- Horen versus begrijpen
- Moeilijk om aan te geven dat informatie gemist wordt
- Grote variatie in verschillende (luister)omstandigheden
- Luisterinspanning

- Bij twijfel over S/T ontwikkeling: gehoor uitsluiten
- Aandacht voor gehoor en communicatie bij kwetsbare groep
- Kwaliteit van taalstimulatie (thuis, in moedertaal ouders) – met plezier!
- Sterke taalbasis belangrijk voor sociaal en academisch succes

Bedankt voor het luisteren!

